

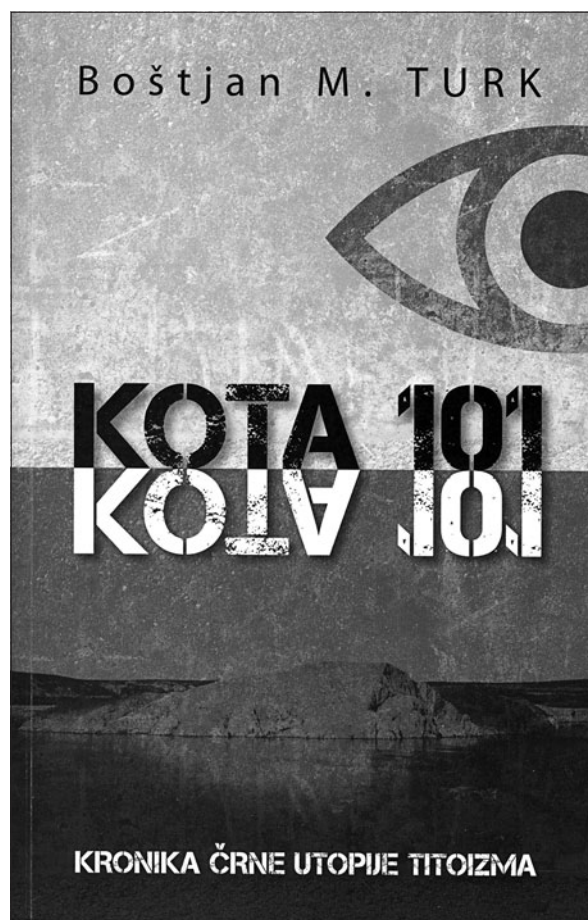
1948, 1984, 2048?

Boštjan Marko Turk: *Kota 101: Kronika črne utopije titoizma*. Ljubljana: Philopatridus Illyricus, Radenci: Društvo za raziskovanje zgodovine, 2017. 775 strani.

Delo Boštjana Marka Turka – gre za objavo kolumn, ki so v različnih medijih izhajale v preteklih letih, oziroma za »monografsko naravnani zbornik o totalitarizmu«, kakor avtor sam poimenuje svoj obsežen izdelek – sodi med kritične zapise o slovenski stvarnosti, kakršna so denimo tudi Markeševa *Premišljevanja o Sloveniji*, ki sem jih v tej reviji že predstavil. Glede na dejstvo, da avtorja prihajata z nasprotnih polov politične in svetovnonazorske mavrice, se torej lahko nadajamo, da bomo s kombinacijo obeh knjig dobili zelo izčrpno poročilo o »stanju naroda«.

Medtem ko je Markeš v svojih zapisih (v glavnem) ostajal zvest stvarnemu podajanju brez posebnih literarnih ambicij, je delo Boštjana M. Turka od prve strani dalje vpeto v eno izmed temeljnih del o družbi nadzora – Orwellov roman 1984. Turk postavi v orwellovski okvir celotno slovensko zgodovino druge polovice 20. stoletja in išče orwellovske odmeve tudi v zadnjih petindvajsetih letih slovenske državnosti. Zelo poveden je tudi izbor naslova – kota 101 se namreč nanaša na golotoško mučilnico, kjer je povojni režim uničeval nasprotnike z »notranjim spreobrnjenjem«. Kljub temu, da gre za hoteno bolj literaren (nadčasni) pristop k problematiki stvarnosti, bralec mestoma pogrša (v obliki opombe pod črto) navedek o datumu objave prispevka (poglavja), ki bi mu olajšal orientacijo v času, saj so vmes o določeni temi prišla na dan nova dejstva, nekatere stvari ne držijo več itd., precej pa je tudi ponavljanja (tem, odlomkov).

Turk začne svoje delo z genezo moderne slovenske države, ki po njegovo sodi v Evropo le »pro forma« – podobno kakor Romunija in Bolgarija, saj so za vse našete države značilni recidivi komunizma, sindrom protidemokratskega prevzema obla-

sti ter sprevrženost javne morale (str. 7). Slovence dodatno omejujejo še servilnost in pomanjkanje samozavesti (8), saj sicer do 3.000 poklicnih revolucionarjev, razpršenih v gospodarski del javnega sektorja, kulturo, sindikate in banke, ne bi moglo držati v šahu vseh ostalih (16). Začetek zamujene priložnosti je bil po njegovo pred osamosvojitvijo, ko so »predstavniki jugokomunizma sestopili v 'socialdemokracijo', 'zelene' ali v kaj še bolj presukanega. Da bi ostali tam, kjer so bili, na oblasti.« (24)

Delo je vsaj toliko, kakor Slovencem, namenjeno tuji javnosti, zato se avtor že uvodoma posveti nekaterim posebnostim socialističnega obdobja – novemu jeziku in skovankam, deležu revolucije v boju proti okupatorju, Titovi enigmati in njegovemu vrvoledstvu med ideologijo (V) in krediti (Z).

Težišče Turkove analize sodobnosti je sicer postavljeno na kritiko pravosodja (ob primerih Patria, Kangler, Novič in njegovih sodnih procesih, v katerih se je znašel zaradi pisanja o Venu Tauferju in Jožetu Pirjevču), privatizacijskega kriminala

(izključni krivec zanj so po njegovo dediči starih sil in njihova omrežja) ter nerazčiščen odnos do preteklosti (obžaluje zamujeno priložnost za lustracijo in mobilizacijsko nezmožnost desnice). Posamezna poglavja te obsežne analize so naslovljena po ustreznih poimenovanjih v Orwellovem delu – Ministrstvo ljubezni »skriva« teme iz pravosodja, Ministrstvo resnice prinaša vpogled v režimsko besedotvorje in monopoliziranje resnice, Ministrstvo obilja pa razodeva slovensko kolovratenje iz socialističnega v kapitalistično gospodarstvo.

Medijem in omrežjem, ki jih obvladujejo, je posvečeno poglavje Telekran po orodju kontrole in manipulacije, ki je vdiral v domove družbe nadzora v Orwellovem delu. Sledi poglavje O najhujših anomalijah ali t. i. kriminalstopu z opisi posameznih »zgodb« iz javnega življenja (od Virantovega preloma z lastno zgodovino do vloge Udbe v zgodovini slovenskega pop rocka – skupina Hazard), tudi tri poglavja, poimenovana po parolah totalitarizma – Vojna je mir, Svoboda je suženjstvo in Nevednost je moč –, navdihuje družba nadzora, knjigo pa za-

ključujejo zapisi o nekaterih posameznikih, ki so po avtorjevo zmogli kritično distanco in pogum za obračun z nenaklonjeno družbeno klimo (gre za Justina Stanovnika, Iva Žajdelo, Matijo Horvata in Viktorja Blažiča).

Delo Boštjana Marka Turka bo našlo svoje bralce in goreče zagovornike, kakor jih tudi druge knjige s podobno tematiko (analiza stanja sodobne slovenske družbe). Doseg različnih teorij in razlag aktualnega stanja v Sloveniji vsakokrat najbolj natančno ponudijo volitve, na katerih volivci vedno znova opozorijo na dejstvo, da jih nesposobna in od realnosti odtujena politika hrani s spektakli (poprava krivic, raznobarvne zarote, krasni novi svet armani-komunistov, etika in morala), v ozadju pa družno pleni še zadnje ostanke imetja, ki so ga na kup spravljale generacije Slovencev ter se prodaja za bruseljske in druge drobtinice. Žal doslej »novi obrazi«, po katerih – upajoč na spremembo – hlatastamo, niso prinesli omembe vredne razlike.

Aleksander Žižek